

*Erőtlen még a gondolat, hisz hátha,
most saját földem; magamnak vetek . . . —
— Ki vetné meg, hogy szűk volt láthatára?
— Felnőnek, s dolgoznak a gyerekek . . .
Csak béke legyen, dús, termékeny béke,
ne dülje háború a kis falut.
Mi tetteinkkel is kiállunk érte:
a Népfrontra adjuk szavazatunk!*

*Felidézve a sokéves emléket,
ballagok . . . Eltévedtem volna én?
Nincs, nincs sehol, eltűnt a régi fészek,
négyablakos új kőház áll helyén.
S köszönök: ismer még Ferenci néni?
— Már vártuk, s végre, . . . Tudtuk, visszatér.
Jöjjön beljebb. — Hogy élnek? . . . — Elbeszéli . . .
Az asztalon kolbász s fehér kenyér.*

*Már három termést a szövetkezetben
arattunk; fiam, apjukom és én.
A fiam traktoros, — nem ülne szebben
a nyeregben sem a betyár legény.
A kisebbik tanul . . . — Ferenci-néni
újságolja repesve, boldogan.
Örül az ember szíve, ahogy nézi:
— Már főhadnagy a legnagyobb fiam.*

*Brigádvezető vagyok, három holdunk
volt, s most miénk, ameddig a határ . . .
Az ősszel is az elsők között voltunk:
ezt mondja el, ha más vidéken jár.
Ma már tudom, kinek jár érte hála,
hogy boldogabban, s szebben élhetek.
A választáskor szavam jobb munkával
adom együtt: még ezt is írja meg!*

FÖLDES MIHÁLY

Halhatatlan hősök feledhetetlen ajándéka

1.

Vannak élmények, amelyeket semmiféle más élmény nem homályosíthat el soha; vannak pillanatok, amelyekben az értelem és az érzelem szintézise mélyen megragadja az embert; vannak napok, amikor a nagyon is mulandó ember évszázadokat él át és mámoros, boldog örömmel üdvözlől valamit, amiért nemzedékek hiába harcoltak; amiért a legjobbak ezrei áldozták fel mindenüket, egész életüket; ami az egykor oly végtelennek tűnő szenvedések poklában elérhetetlen álomnak tetszett — és ami, akkor, váratlanul vagy hirtelenül: teljes tisztaságában megvalósult!

Ilyen élmény, pillanat, beteljesülés minden magyar dolgozó életében 1945. április 4-e, Magyarország felszabadulása, hazánk legnagyobb ünnepe.

A megelőző napokban és hetekben már békeséges volt az égbolt a főváros felett. Nem zúgtak éjszakánként a szirénák, a fáradt ember nyugodtan pihenhetett, a kicsinyét féltő édesanya szívének nem kellett vadul vernie és a dologhoz szokottak egyre vidámabban tervezgethették jövődjüket. Ébredezett halalos dermedtségéből az óriási város. Olyan idők voltak ezek, amelyekben ünnepnapnak tetszett minden hétköznap.

Egész Budapest lakosságát beoltották tifusz ellen. Csepel májusi versenyre hívta ki az összes többi üzemet. Ötszáz angyalföldi munkás és munkásasszony, egységes menetben vonult fel, hogy vért adjon a harcoló sztálini hősöknek. Megalakultak a Nemzeti Bizottságok — a nép egyre igazabb gyönyörűséggel kortyolgatta a demokrácia édes italát. A csepeli szabadkikötőbe befutott az első szovjet hajó és hozta a magyar életeket megmentő kincseket: élelmiszert, gyógyszerert és más egyébbet.

Egyre erőteljesebben kezdett lüktetni a vér az óriási test ereiben. A szabaddá vált város szabad népe élni akart. Hallatlan ütemű sürgés-forgás kezdődött. Zúrvárnak látta volna ezt a nyüzsgést a beavatatlan — pedig nem volt az. A haza nagy fia. Rákosi Mátvás éppen akkor üzent Miskolcra: „A kommunista legyen ott, ahol a legjobban forr a munka. Ahol segítségre, tanácsra, útmutatásra van szükség”.

Megindult az élet az óriási városban és a munkások — ahogy a párt nevelte őket — segítették falun a földosztás gyors, síma végrehajtását. Egyre fokozódó ütemben vette birtokába örökségét falu és város, pedig a népellenes sötét erők: a suttagó propaganda sötét csatornáin egyre terjesztették rémhíreiket: Megfordul még a kocka, nincs vége még a harcnak, maradjatok veszteg!

Voltak olyanok is, akiknek el-elszorult a szívéük: hátha...

Pontosan nem lehet megállapítani, miként történt. Senki sem tudja, hogyan kelt szárnyra a hír. Megmagyarázhatatlan úton módon egyszeribe mindenki megtudta: Magyarország földjén nincs többé fasiszta, idegen hódító — sok évszázados rabság után, ime, Dózsa, Rákóczi, Kossuth és Petőfi földje: szabad!

1945 április 4-én, a későesti órákban történt ez!

Kiáltoztak az utcán. Kinyitlak az ablakok. Újjongó hangzavar támadt. Valahol löttek egy sort. Itt-ott zászlók tüntek fel az ablakokban. Az emberek megölelték egymást. Akikben még ült a lidércnyomás, most felszabadultan, mélyen felsóhajtottak.

Emberek tódultak a Szabad Nép szerkesztősége elé. Csoportok rohantak Vorosilov szállásához. „Sztálin!” — zúgták. „Éljen a Vörös Hadsereg!” — kiáltották.

Amint ott állottam és újjongtam az újjongó emberek között, így szólt hozzám egy vadidegen férfi:

— Ezt nem lehet elfelejteni! Halhatatlan hősök feledhetetlen ajándéka ez a nap! Nem tisztességes ember, nem igaz magyar az — aki most nem zárja örökre a szívébe Sztálint és csodálatos népét!

Eppen aznap 108 képviselő kezdte meg működését az Ideiglenes Nemzetgyűlésben. Eppen aznap 1000 tonna benzint és olajat adott traktorainknak a Vörös Hadsereg, hogy szánthassunk, vethessünk. És másnap folytatódott a csodák: 20–22 pengőről 6 pengőre zuhant a burgonya ára. A Margithíd és a Boráros-téri híd roncsain átvezették a gázt Pestre. Dorogon megkezdődött a széntermelés. Bejelentették, hogy hamarosan megindul az első villamos. Azután megjött a kormány is: Budapest újra az ország fővárosa lett.

Vorosilov ezt üzent a népnek: „Kívánom, hogy ez a föld, amelyért a magyar nép évszázadokon keresztül annyi vért és verejtéket hullatott, most végre valóban szabad, független és boldog legyen”. E szavakat mindenki úgy fogadta, mintha Sztálin mondta volna. Ellenállhatatlan erővel lobbant fel az emberekben a vágy, megköszönni ezt az örömet neki, Sztálinnak. És valóban, az egész nép szívéből fakadtak a Kremlbe küldött üdvözlő távirat szavai:

....*A magyar nép a Szovjetunió népeiben Magyarország függetlenségének és szabadságának harcosait, s Önben Sztálin marsall, felszabadítóját tiszteli. Az évszázadok sötét elnyomatása alól felszabadult magyar nép, amikor hűlattel szívvel mond köszönetet az ország felszabadításáért, megfojadjon, hogy ezt a szabadságot megőrzi és megszi-
lárdítja.*"

5.

A felszabadulás megünneplésére a Nemzeti Múzeum előtti téren gyűlt össze a főváros dolgozóinak színe-java. Ott, ahol egykoron Petőfi hangját visszhangozták a hideg esőben sem didergő márciusi hazafiak — ott most a felszabadult nemzedék fiai és lányai köszöntötték újjongva felszabadítójukat: Sztálint és a Szovjet Hadsereget.

Néztem, egyre néztem a Múzeum viharvert falait, s miközben felolvasták a Kremlbe küldendő táviratot, folyton a költőt véltem hallani: A magyarok istenére esküszünk, esküszünk, hogy rabok tovább nem leszünk!...

Tökéletesebb történelmi igazságszolgáltatás a mi népünk életében nem volt és nem lesz: 1945 április 4-e mindannak, amit elértünk és valaha elérhetünk, alapja és kiinduló pontja! A mindörökre tartó szabadság végtelen útjának kezdete...

6.

A kisfiam éppen tíz hónapos volt akkor.

Kezdett talpra állani. Az orvos már biztatott: megmarad. Erős a szervezete — mondta —, győzni fog.

Hosszú lenne elmesélnem, miképpen mentették meg őt Sztálin katonái. Nélkülük nem élne.

Erre gondoltunk akkor mi ketten, a feleségem és én.

És megfogadtuk: úgy próbálunk élni, hogy az életünk becsületes, alkotó élet legyen.

A honfoglaló ősök hazát hagytak ránk. Sztálin katonái szabaddá tették e földet. A mi nemzedékünk feladata az, hogy e haza földjét szabad földként hagyja az utánunk következőkre.

A fiam már kilencéves: nem ismeri a szolgaságot. Van egy esodálatosan élő Sztálin képünk: Ő mosolyog reá...

Velünk van...

VARSÁNYI PÉTER

Tavaszi induló

*Robogj, robogj, te büszke május,
szárnyalj magasba dal-madár,
hasítsd ott fenn az azúr-kéket,
kiáltsd, kiáltsd, hogy jön a nyár!*

*Örök-szép nyár, mi tűz-tavasza vár,
a testvériség tavasza,
amelynek minden szirmát óvja
hazám, ez izmos nagy haza.*

*Május van, és mindenhol vagyunk.
— Milliók szíve itt dobog! —
Keményen védlek, harcos tavasz;
dalok, csattogjon szárnyatok!*

*Előttünk nincs gát, erőnk biztos,
— hisz május a szülő-anyánk! —
Zárt sorban minden proletárral
előre édes, szép hazánk!*